

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

De rerum inuentarum restitutione. Capvt Primvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

9
SECUNDA PARS
INSTRUCTORII CON-

SCIENTIÆ.

¶ De rerum inuentarum restitutione.

CAPVT PRIMVM.

¶ De inuentis quem polliciti sumus disputa-
tionis sermonem prosequamur dicimus pri-
mo, quod in litore maris lapilli inuenti sint
inuentoris^a quia litora iure gentium manse-
runt communia, atque idem est iuris natu-
rae iudicium de auri, aliorumque metallorum venis, quae
sunt in visceribus terrae. Atque secundum Mercatum^b licet
haec ita sint, tamen principibus, & regibus, prout aliquando
assuescunt facere per suas leges positivas peculiare bonis re-
spectibus inductis, permittitur in inuentionibus fortunatis pi-
scationis, lapillorum pretiosorum, & gemmarum, privilegia in-
uentoribus seu aliis concedere, ut ipsi soli his potantur facul-
tatis gemas piscandi, lapillosque in certis litoribus maris.

¶ Sicut etiam odorifera expurgamenta, quibus cere in
infulis aliquibus se euacuant *ambar* nuncupata, vel minera-
lia auri, vel argenti, aliquibus a principibus in gratiam &
in formam privilegij ex iustis causis sunt applicita, non ta-
men rigore tam stricto per haec concessionum seu appro-
prietationum harum rerum privilegia, ita reliqui inhibentur
talibus locis praedicta piscari, quod in conscientia obnoxij
fiant ad ea restituenda, sed solum iudicibus indicitur ne
caeteros ibi piscari sustineant, & in inuatores talis piscatio-
nis poenas, praescriptas aut praescribendas exequantur.

¶ Idem dicendum duxerim de piscatione thunorum re-
seruata in Hispania duci Metinensi, & de aliis gemmarum,
aut piscari piscationibus prohibitis ubi piscatum elabi potest.

¶ At dubitare inquit Sotus^c possit quis hic propter no-
stros Hispanos, qui ad Occidentalem plagam auri exhau-
riendi gratia aduolant, an liceat cuicumque vnus nationis
ad aliam quaesitum aurum peregrinari: apparet enim vni-
cuique eadem ratione licere, postquam iure gentium non
sunt res istae diuisae.

^a Inuen-
toris sunt
lapilli &
gemmae
quae in li-
tore ma-
ris inue-
nuntur.

^b Inst. de re-
rerum di-
uis. §. La-
pilli. ex
Floro lib.
3. ff. eod.

^b Libr. de
contracti-
bus.

^c Q. 1.
Sotus de
Inst. &
Iur. lib. 5.
quest. 3.
art. 3.

¶ Re-

¶ Respondet tamen Sorus hoc dumtaxat iure non esse omninò licitum, nisi incolæ ipsi consentirent, aut pro derelictis eosdem thesauros haberent. Nam regiones iure gentium diuisæ sunt, & idè licet gentibus illius regionis sint illæ res communes, tamen non possunt aduenæ, incolis inuitis easdem res vsurpare, nec enim valent Galli, hac de causa ad nos penetrare, nec nos ad illos, ipsis inuitis.

Q. 2.

¶ De argenti vel auri fodinis repertis in regionibus occidentalibus inter Indos, an super eas Hispani quid iuris possint acquirere sibi, multa suppetere possent dicenda, sed compendiosè hæc dicta sufficiant. Primo, quòd infideles Indi propter infidelitatem suam, suarum dominio rerum non sunt priuati secundùm D. Thom.^d ¶ Secundo quod bene ait

d. 22. q. 10. ar. 10.

Sorus^e scilicet, si contra Turcas, aut sarracenos iustum gerunt christicolæ bellum, id est quia nobis infesti hostes sunt, nostramq; apertis persecutionibus, in risionibusque insectantur religionem Christianam, nostrasque terras, regionesque quæ olim Christianorum fuerunt, inuasas, præoccupatasque habent, quare ij publica auctoritate principum Christianorum ad id auctoritatem habentium à Papa, vel aliter possunt sicut bello subici ita terrarum quas possident dominio expropriari. At Indos hos qui antea sicut Christi nomè non audierant, nec illud susceperant, neq; nobis infensi erant, nec quidquam nostrum inuasent, dominio suorum mineralium priuare, sicut & aliarum rerum, iniquè esse videtur, nisi talia mineralia vt docet Victoria^f haberent pro derelictis, quod tunc contingeret, quando venientibus peregrinis Hispanis, & sine oppressione eorum, suffodientibus argentum, vel aurum, ipsi non agrè ferrent, sed gauderent, nihil curantes.

f. F. à Victoria l. 1. c. 1. de hæc materia prosequitur in 5. relectione de Indis. 6. de iure belli.

¶ At postquam gremio ecclesiæ per baptismum sunt aggregati, sub eodem rege Christiano degentes, quia peioris conditionis ob id esse non debent, quòd se fidei religionisque Christianæ per baptismum addixerint, ideo suis mineralibus suarumque dominio rerum denudari non possunt inuiti, testante id extrauagante communi tit. de iudicis. Ioan. 22. cap. Iudæi ubi sic stabilitur. Iudæi ad fidem conuersi, non sunt in suis possessionibus, & bonis aliis, quocunque nomine censeantur, quæ conuersionis tempore obtinebant, vel obtinebunt, occasione prædicta molestandi, nec permittendi ab aliis molestari, sed protegendi, & defendendi, vt sic de seruitute, ad libertatem se transisse percipiant, quia dignum est, & iuri

& iuri consonum fonte renatos, baptismatis, Iudaica cæcitate dimissa, amplioribus fauoribus, & gratis abundare, vt qui in perfidia abundarent, non cogantur mendicare fideles.

Atque hæc omnia per sanctè decreta potissimum locum habent inter hos nouiter iam conuersos Indos. Igitur ne deterioris sint post baptismum conditionis, nihil, neque etiam à principe, est intendendum in suarum personarum grauamen, dispendiumque rerum quo ipsi iniuste expolientur, & Hispani inter eos degentes expolis eorum ditentur. Quia secundum ius nemo cum alterius iactura locupletari debet.

¶ At licet hoc ita sit Mercatus^h ait, quod si fiat sine grauamine Indorum Christianorum, quatenus non expolientur suis fundis, prædijs, siluis, nemoribus aut possessionibus, non tantū inesse scrupuli, si beneficiandis mineralibus illis Hispani operā darent, sed nō vacat culpa graui vt exerceatur in practica, quia vix vnquā seruatut æquitas aut iustitia circa hoc.

¶ Item præterquam quod Indi inuiti plerumque expoliantur suis possessionibus, ipsi quoque inuiti ad suffodienda destinantur mineralia, vbi quia imbecilles natura sunt, nec pares ad tantum laboris subeundum animas inter tam operosum negotium exhalāt, vt solitudo aliquarum regionum olim copia Indorum scarentium euidenter testatur. Insuper, & à suis possessionibus mineralibus vicinis interdum extruduntur vel ob conuictum Hispanorum mineralibus vacantium sibi perniciosum, suas fedes, aut domos mineralibus propinquas deserendo inde exulare coguntur, metuentes etiam ne mineralibus mancipentur, fugientes quoque anno-næ penuriam, quæ statim ipsos, & proxima loca mineralibus solita est inuadere, dum omnia in mineralibus exhauriuntur.

¶ Adhæc ab agricultura sibi grata, & per quam sibi necessaria pro suorum filiorum, & familiæ victu, auocantur. Quæ omnia mala si cessarent, si in suis syluis, vel nemoribus inuenirentur mineralia, quæ ipsi incolæ illius terræ nolent excolere, quia vel impares sunt ad tot expensas minarum, vel laborem subeundum, vel industriam adhibendam ad eas excolendas minas, tunc Hispani habita licentia regia si liberè cum indis conuenirent, de illis locis mineralium emendis, vel aliter pro illis locis illis recompensando, pro iure quod ad illa habent, non tantopere id improbareretur ait Mercatus, scilicet quando volentibus Indis super illis locis ius obtinentibus, vel ipsis rationabiliter ex causa iusta re-nucentius.

g Lege.
nam hoc
natura. ff.
de cond.
in deb. &
Cic. lib. 3.
offici. Itē.
Dynus in
cap. 2. de
reg. iur.
in 6.
h Libr. de
contract.
cap. 15. de
restitu-
tione incur-
sa per in-
iustū. bel-
lum fol.
219.

nuentibus, per viam contractus, aut recompensationis suū
 ius in Hispanos cedere, iniuria non fieret. Sed quando aliter
 fit prædictaque inconuenientia non cauentur, res est quæ
 non vacat culpa graui, quia deterioris conditionis sunt In-
 di, quia amplexi sunt Christianismum. De qua deteriori
 conditione in temporalibus, sæpe quaruntur, cum iuxta de-
 cretum supra allegatum Papæ ibi decernitur non deterioris,
 sed melioris conditionis idcirco deberent esse, & quia iuxta
 dictum domini Iesu dicentis iugum meum suauē est, & onus
 meū leue per huiusmodi iniurias, atq; molestias, Indis noui-
 ter conuersis graue & intolerabile fieri nõ debet tale religio-
 nis Christianæ ab ipsis susceptæ iugum. ¶ Ad hæc, & hic hæc
 non prætereunda est quæstio quid iuris de his Hispanis, quæ
 Perusij nouoq; regno Granatensi sua priuata autoritate id
 officij assumpserit, explorandi omnia sepulchra Indorum, &
 omnia & delubra & sanctuaria ipsorum ad suffodiendum sibi
 inde Thesuros, & iocalia, cū quibus Indi, soliti sunt sepeliri.
 ¶ Pro illustratione quæstionis sit prima propositio. Hi-
 spani, qui priuata autoritate indelubris Indorum, vel in eo-
 rum sepulchris, aurum, vel argentū, vel iocalia dicata fan-
 tuariis suffodiunt, sibi que ea vendicant, regulariter obnoxij
 sunt adhæc omnia restituenda. Patet, quia si verum est quod
 fertur, scilicet regem per suam regiam schedulā huiusmodi
 suffosiones thesaurorum, & iocalium in prædictis locis pro-
 hibuisse, palā est carere huiusmodi Hispanos iure huiusmodi
 thesauros sibi surripere. Item quia vice derelicti, huiusmodi
 thesauros nõ possunt sibi appropriare Hispani, cū excubare so-
 leant ad fores sanctuariorū horū thesaurorū custodes secretò.
 ¶ Item tertio, quia huiusmodi thesauri reconditi solent
 reperiri in locis Indorum, palā in eorum delubris regulari-
 ter, & thesauras sic reconditus videtur esse thesaurus totius
 communitatis, vbi ab antiquo tempore obtulerunt suas o-
 blationes. Vnde ex eo quod illos thesauros obtulerint san-
 ctuario suo, communitas Indorum oblato thesauri non de-
 stirit esse domina. Sicut neque communitas Christianorum
 definit habere ius in communi super omnia illa ecclesiastica
 ornamenta, quæ pro decore suæ ecclesiæ, cultūque diuino
 pro se celebrando, obtulit. Vnde non solum ecclesiæ, sed &
 reipublicæ populi, quæ de his necessariis prouidit, iniuriam
 inferret, qui his ecclesiam expoliaret. Ergo pari ratione Hi-
 spani non potuerunt illos thesauros communitati Indorum
 debitos

debitos sine pœna restitutionis sibi appropriare.

¶ Sed adhuc instant huiusmodi thesaurorum suffocatores Hispa. sc. super his, his verbis sanctificantes. Quia inquit iam ista oblata delubris, cacodæmoni sunt oblata, quia nullū ius sibi parere potest supra illa, sed ibi ista iocalia thesauriq; reconditi pereunt, & in nullius reipublicæ vsus vtiles cedunt. Nōne melius est & sanctius inde suffodiantur per Hispanos vt in corū vsus vtiles conuertantur. Sed longe aliter, quā ipsi autumant, & non pro votis suis, quia omnia dirigunt ad priuatū questum, suæ obiectioni adhibenda est responsio.

¶ Quia non ipsis, sibi præcipere huiusmodi thesauros licere posse, concedimus, sed rex cui incumbit cura indorū iam conuersorum ad fidem, saragere debet, vt per officiales ad hoc per se designatos, huiusmodi thesauri in delubris Indorum reconditi retegantur, effodianturque, vt in bonum commune reipublicæ, cuius sunt conuertantur, vt quia rex eorum curam gerit bono cōmuni sic consulat, effossoribusque poterit inde sua stipēdia industriæ & laboris persolueret.

¶ At iam de thesauris seu iocalibus, quæ sepulchris indorū reposita manent, si tales indi sint iam fideles, dicendum est, quod si constar, eos thesauros fuisse aliquorum antecessorum, quorum hæredes, & successores adhuc manent illi thesauri illis retribuendi sunt aut in commodum illorum, & de beneplacito illorum in vsus pios veniunt expendendi, & non aliter, quia eo quod Christianismum amplexi fuerint, non deterioris conditionis sunt censendi, qualis essent, si successione sibi debita rerum suorum antecessorum priuarentur.

¶ At de thesauris immemorialibus, de quibus memoria iam non est reliqua cuius, vel quorum fuerint, dico quod runc inter hos Indos Christianos si quis incolatum sortitus fuerit, vnam faciens cum eis rempublicam, populi quoque onera subiens, secundum Victoriā quia hic incola populi Indorū esse censetur si inuenit ibi thesaurum, per leges infra nunc referendas de inuenientibus thesauros immemoriales, casum hunc moderabitur, si inuenit à casu in solo alterius, vel dedita opera. ¶ De infidelium Indorum thesauris in illorū terris reperis loquendo, quia de his quæ foris sunt non est nobis iudicare, puto cum eis iura naturalia seruanda, vt quod tibi non vis, alteri non facias. Nam vt ait Sotus non licet eos suis thesauris priuare, nisi ipsi incolæ cōsentiant, aut pro derelictis, eos haberent, quia vt probe ait Sotus,

Q. 4.
k Victo-
ria in re-
lect. Indo-
rum.
Inter ho-
mines
omnes co-
gnationē
quandam
naturā
constituit
ff. de insti-
tute.

Sotus.

Sorus, nō possunt Galli hac de causa expilandi thesauros Hispania, ad Hispaniā penetrare, nobis Hispanis inuitis. Neque contra nos ad illos licet in praesentiarum. ¶ Vnde non approbo omnino factum cuiusdā ciuis & ducis Cartagenensis Indiarum, qui accepta nouitia ingenii gazarum, quæ in regione Cenu nuncupata, vbi Perulinorū principum, & regum, tam sepulchra, quam etiam eorum gazæ in sepulchris solitæ ab eis recondi continebantur, cum copia militum ea sepulchra exploraturus adiuit. Vnde tantam copiam auri fertur in de asportasse vt nullibi gentium reperta sit similis.

¶ Nam si verum est vt vulgabatur illos thesauros Perulinorum principum esse gazas, ad earumque custodiam perfectos habuisse custodes, aut in regionibus indorum eas gazas immemorales contineri, esseque reconditas, neque pro derelictis habitas, palam est earum effossionem & deportationem imò expilationem non fuisse licitam.

Qō. 1.

a Gloss. c.

si quid

14. q. 5.

Qō. 2.

b Dicit

in l.

nunquam

§. thesau-

rus. ff. de

acquir. re

rum dom.

quod the-

saurus est

vetus

quædam

depositio

pecunia

cuius non

extat me-

moriam. §.

thesaurus

de rerum

diu. l. 1.

c. de thes.

¶ De thesauris inuentis restituendis, vel non.

CAPVT II.

Hic & illa agitare solet quæstio an si quis thesaurū inuenit in loco alieno, quid iuris de illo habeat. Res est b Dicit plana postquā quæstio hæc iam est absoluta per communia iura decernentia, quod qui thesaurum aliquem occultum in loco alieno, casu inuenit dimidium domino reddat. At versus. ff. de nit, totum reddat domino, saltem sui laboris mercede deducta secundum mentem glossæ ^a 1. cap. si quid 14. q. 5. ¶ Quarum legum intelligentia exigit nosse, quid intelli-

gant per thesaurum. b ¶ Thesaurus autē est pecunia sub terra, vel alibi absconsa, vetustiori tēpore, cuius dominus ignoratur, & de cuius occultatione, nulla est memoria qui secundū ius cōmune totus est eius, qui inuenit eū in eo quod plene suū est quoad dominiū directū & vrile. Et si casu inuenit in alieno dimidiū talis thesauri sic reperti est eius, & dimidium est domini loci vbi est inuentus. ¶ At si data opera inuenit in alieno, distinguendum videtur. An de consensu domini loci fuerit quæsitus, an sine thesauros illo, & in priore casu totus cedit inuentori, in posteriore vero de rerum totus domino loci, vt, probat lex. 1. quæ est exacta solutio Syl. diu. l. 1. in aurea rosa casu. 19.

¶ Porro quaritur quid quando is qui non est integer dominus